

Soạn bài Cáo bệnh, bảo mọi người - Ngữ văn lớp 10

Câu 1. Hai câu thơ đầu nói lên quy luật nào của tự nhiên? Nếu đảo vị trí câu thơ thứ hai lên câu đầu thì ý thơ khác nhau như thế nào?

Trả lời:

- Hai câu thơ đầu diễn tả quy luật biến đổi của thiên nhiên. Cây cối biến đổi theo thời tiết. Thông thường mùa xuân đến hoa nở “*Xuân tới trăm hoa tươi*”. Bài thơ nói về hoa rụng trước, hoa nở sau. Phải chăng nhà thơ muốn nói về sự luân hồi của thiên nhiên. Hoa tàn rồi hoa lại nở. Hình ảnh xuân và hoa mang đến cái đẹp, sự ấm áp tràn đầy sức sống của thời tiết và cây cối.

- Nếu đảo ngược vị trí câu thơ thứ hai lên đầu thì mặc dù vẫn nói lên được quy luật tuần hoàn biến đổi nhưng đó sẽ là nhìn sự vận động theo quy luật xuân tới để xuân qua, hoa tươi để hoa rụng, chứ không theo quy luật sinh trưởng phát triển tự nhiên (xuân qua rồi xuân tới, hoa rụng rồi hoa tươi).

Câu 2. Câu thơ 3 và 4 nói lên quy luật gì trong cuộc sống của con người? Cảm nhận về tâm trạng của tác giả qua hai câu thơ này.

Trả lời:

- Câu 3 và 4 diễn tả quy luật biến đổi của đời người. Thời gian sự việc qua đi, con người trải qua năm tháng cũng già đi. Mái đầu bạc là tượng trưng cho tuổi già. Đó là biểu hiện cụ thể nhất sự biến đổi của con người trước thời gian.

- Tâm trạng nhà thơ như nuối tiếc, xót xa bởi thời gian của vũ trụ thì vô thủy vô chung còn thời gian của đời người thì ngắn ngủi.

Câu 3. Hai câu cuối có phải là thơ tả thiên nhiên không? Câu đầu và câu cuối có mâu thuẫn không? Vì sao? Cảm nhận của anh (chị) về hình tượng cành mai trong câu thơ cuối?

Trả lời:

a. Hai câu cuối không phải tả thiên nhiên.

b. Trong hai câu thơ cuối, tác giả mượn việc miêu tả thiên nhiên mà nói đến một quan niệm triết lý trong Phật giáo; khi con người đã giác ngộ đạo (hiểu được chân lý và quy luật) thì có sức mạnh lớn lao, vượt lên trên cả lẽ sinh diệt thông thường. Thiền sư đắc đạo trở về với bản thể vĩnh hằng, không sinh, không diệt như cành mai kia cứ tươi bất kể xuân tàn. Theo cách giải thích này nội dung ý tứ của hai câu thơ cuối không hề có chút gì mâu thuẫn với nhau.

Soạn bài Cáo bệnh, bảo mọi người - Ngữ văn lớp 10

c. Hình tượng cành mai đem đến cho người đọc nhiều cảm nhận: Trong quan niệm của người xưa, hoa mai là loài hoa chịu được cái giá rét của mùa đông. Trong sương tuyết lạnh, mai vẫn nở hoa, báo hiệu cho mùa xuân đến. Hoa mai tượng trưng cho vẻ đẹp thanh cao, tinh khiết vượt lên trên hoàn cảnh khó khăn, thử thách, gian nan. Hình tượng hoa mai vì thế tượng trưng cho sức sống bất diệt của con người.

Câu 4: Anh (chị) hãy làm sáng tỏ lòng yêu đời và cái nhìn lạc quan của tác giả.

Trả lời:

- Bài thơ thể hiện rất rõ lòng yêu đời với cái nhìn lạc quan của nhà thơ. Niềm yêu đời, niềm lạc quan tươi sáng ấy được thể hiện qua cách nói khẳng định, qua các hình tượng thiên nhiên mang vẻ đẹp tươi tắn, gợi lên sự cảm nhận về sự sống sinh sôi và bất diệt. Quy luật của cuộc đời là sinh – tử – sinh nhưng bài thơ mở đầu bằng "xuân tàn" và kết thúc bằng "một nhành mai" tươi. Đó là một cách nhìn lạc quan.

- Lời kể được viết khi nhà thơ đau bệnh nhưng nó vẫn toát lên sự bình thản yêu đời, xuất phát từ một thể trạng tinh thần khoẻ mạnh, đầy bản lĩnh, đạt đến độ tự tại ung dung.